

Posudek na habilitační práci Mgr. Sylvie Fischerové, Ph.D., s názvem „Hippokratovský spis O přirozenosti člověka“

Jádrem práce je překlad a komentář hippokratovského pojednání *O přirozenosti člověka* (dále *Nat. Hom.*), doplněný rozsáhlou úvodní studií, která – kromě problematiky autorství, struktury, myšlenkového pozadí a dochování samotného spisu – sleduje zejména prehistorii, varianty a recepci hippokratovské humorální teorie od homérských básní až k Bedovi Ctihodnému (8. stol.). Jedná se o přepracovanou verzi textu, který vyšel v nakladatelství Oikúmené v rámci druhého svazku hippokratovských spisů (*Hippokratés, Vybrané spisy II*, Praha 2018, str. 9–194). Oproti publikované verzi zahrnuje předložená práce řecký text *Nat. Hom.*, převzatý (bez aparátu) z Jouannovy edice (CMG I 1,3, Berlin 2002). Úvodní studie je doplněna a částečně přepracována, některé pasáže jsou naopak vynechány.¹ Komentář je lemmatický, každá kapitola je však nejprve představena jako celek; kromě paralel a textových problémů (pokud mají vliv na interpretaci) se zaměřuje též na postup argumentace a metodu výkladu.

Práce uvádí do českého prostředí málo známé téma, a to na úrovni odpovídající nejlepšímu standardům mezinárodního bádání. Filologická spolehlivost a detailní znalost primárních pramenů se spojuje se širí tematického záběru, a to v dialogu s nejnovějšími poznatky a interpretacemi ve všech oblastech, jichž se práce dotýká. Pohled na dějiny lékařské fyziologie, který nabízí, je přesvědčivý a ve svém celku originální. Autorka se úspěšně vyhýbá historiografickým klišé a veškerá tvrzení opírá o solidní textový základ, aniž by však upadala do pouhé popisnosti. Za zvláště cenné považuji úvahy o filosofických zdrojích lékařské nauky o smích (které jsou nutně spekulativní, avšak dobře podložené), srovnání různých variant této nauky v hippokratovských textech a sledování postupného vývoje pozdněantické typologie „temperamentů“ v návaznosti na prostřednictvím Galénova. Přes kromobyčejné množství primárních a sekundárních pramenů, s nimiž se autorka vyrovnává, se jí daří držet jednotnou výkladovou linii, ať už se týká samotného *Nat. Hom.* nebo teorie šťáv. Snaha o vyčerpávající pojednání tématu se nicméně podle názoru recenzenta v některých případech zvrhává až v jakýsi encyklopedismus: zvláště pasáže o homérských popisech center duševního dění (32–37, v publikované verzi podstatně stručnější) se místy podobají slovníkovým heslům. To jsou však pouze drobné, a věřím, že i diskutabilní, vady na kráse.

Práce je mimořádným počinem v rámci domácího bádání o antice, který snese srovnání i v mezinárodním měřítku. Nepochybně svědčí o odborné zdatnosti odpovídající akademické hodnosti docenta. Proto ji velice rád doporučuji k dalšímu řízení.

V Praze dne 14.3. 2020

Matyáš Havrda, Ph.D.
Filosofický ústav AVČR
Jilská 1, Praha 1

¹ Rozšířena je zejména pasáž o prehistorii humorální teorie v homérských básních (30–57) a zvláště pak kapitola „Ustavování temperamentů“ (62–78), kde je samostatná pozornost věnována pojetí melancholie u Rúfa z Efezu a Aretaia z Kappadokie a podrobnější je též diskuse o ustavení teorie temperamentů v pozdní antice. Zcela vypuštěn je naopak exkurz o recepci teorie temperamentů od renesance až po dnešní dobu.